

HEVELIANUM

call for papers

konferencja naukowa

Miasto-twierdza-garnizon. Historie współistnienia i wyzwania teraźniejszości.

Gdańsk, 6-7 października 2022 r.

Dzieje historycznych garnizonów wciąż najczęściej postrzega się w oderwaniu od miast, w granicach których one funkcjonowały, podobnie zresztą, jak i historie poszczególnych fortyfikacji (czy całych twierdz) bez uwzględnienia historii samych garnizonów (jednostek wojskowych, administracji, zaplecza gospodarczego itd.). Mimo pojawiania się na rynku nowych publikacji, to wciąż dość zauważalna luka, w szczególności w odniesieniu do lat 1814-1914 oraz ziem północnej i zachodniej Polski, tj. tych terenów, które znajdowały się w granicach Królestwa Prus.

Muzeum Gdańska oraz Hevelianum zapraszają do udziału w ogólnopolskiej konferencji naukowej poświęconej właśnie związkom między miastem, twierdzą a garnizonem, zarówno w ujęciu historycznym (dla lat 1814-1914), jak współczesnym, wynikającym z dziedzictwa pruskiej wojskowości na ziemiach dzisiejszej Polski.

Cezura chronologiczna została wyznaczona na lata pokoju, kiedy na interesującym nas obszarze nie miały miejsca regularne działania wojenne na większą skalę (tym samym z zagadnień konferencji wykluczony jest wybuch Wielkiej Wojny). To okres zarówno powstania i rozwoju, ale też zmierzchu lub przynajmniej zmiany roli niektórych garnizonów i twierdz pruskich. To także lata, kiedy nowe oblicza zyskała większość z miast Polski północnej i zachodniej, powstało wiele obiektów (fortecznych, garnizonowych), które przetrwały do naszych czasów, wreszcie wykształciły się nowoczesne społeczeństwa, w których rolę także odegrało wojsko.

Celem organizatorów konferencji jest w pierwszej kolejności zwrócenie uwagi na rolę i udział (bezpośredni lub pośredni) w tych procesach wojska pruskiego, jego znaczenie w realiach XIX w. czy początku XX w. i problemy, wynikające z jego interpretacją oraz obchodzeniem się z dziedzictwem w postaci dawnych obiektów czy terenów popruskich.

Dzień pierwszy (6 października) poświęcony będzie przede wszystkim zagadnieniom odnoszącym się bezpośrednio do lat 1814-1914.

Problematyka:

- powstanie, rozwój i znaczenie poszczególnych garnizonów pruskich (ujęcia syntetyczne)
- funkcjonowanie i struktura garnizonów (ujęcia syntetyczne)
- inwestycje w mieście i regionie (współ)finansowane przez wojsko
- twierdza a rozwój urbanistyczny miasta (do 1914 r.)
- garnizon a społeczeństwo, garnizon jako animator życia kulturalnego, sportowego, religijnego itp.
- życie codzienne w garnizonie i twierdzy
- zmiany funkcji fortyfikacji (adaptacja na nowe cele)
- rozwój i znaczenie poszczególnych zakładów przemysłu zbrojeniowego lub sektora usług dla wojska

Drugi dzień (7 października) zaplanowano przede wszystkim jako dzień refleksji nad wyzwaniami, które dawne twierdze i garnizony stanowią dziś nie tylko dla badaczy, ale przede wszystkim dla organów państwa, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji kultury, komercyjnych operatorów, wreszcie konserwatorów zabytków, architektów i urbanistów.

Problematyka:

- problemy w adaptacji dawnych fortyfikacji na nowe cele
- obiekty i tereny poforteczne a turystyka
- popruskie obiekty wojskowe jako miejsca oferty kulturalnej i edukacyjnej
- wyzwania związane z pamięcią i dziedzictwem wojskowości pruskiej na ziemiach współczesnej Polski
- współczesna urbanistyka wobec popruskich obiektów wojskowych

Organizatorzy zapewniają dla prelegentów noclegi i częściowe wyżywienie.

Nie planuje się zwrotów kosztów podróży.

Zaplanowano organizację 3-4 bloków tematycznych zarówno pierwszego, jak i drugiego dnia konferencji. Każdy blok będzie składał się z 2-3 referatów oraz dyskusji podsumowującej i czasu na pytania. Referaty proszę przygotować tak, aby były możliwe do zaprezentowania w ciągu 20 minut – bardzo prosimy o dyscyplinę czasową. Obowiązkowo należy przygotować prezentację (nawet 2-3 statyczne slajdy; ze względów praktycznych prosimy o nieprzekroczenie liczby kilkunastu slajdów na jedno wystąpienie).

harmonogram:

- propozycje referatów (na załączonym formularzu zgłoszeniowym) należy nadesłać pocztą elektroniczną najpóźniej do 31 maja 2022 r. włącznie na adres konferencja2022@hevelianum.pl
- komitet programowy dokona wyboru zgłoszonych referatów i powiadomi prelegentów do 17 czerwca 2022 r.
- przedstawienie programu konferencji do końca czerwca 2022 r.
- nadsyłanie prezentacji (PowerPoint) do 30 września 2022 r.

Referaty zaakceptowane i wygłoszone na konferencji planowane są do wydania w publikacji pokonferencyjnej przez Muzeum Gdańskie i Hevelianum w przyszłym roku. Przyjęcie tekstu do publikacji będzie wiązało się z wynagrodzeniem finansowym.

miejsce obrad:

Centrum Konferencyjne Hevelianum (Wozownia Artyleryjska, Sala Haxo)
ul. Gradowa 8, 80-802 Gdańsk

organizatorzy:

Hevelianum, Muzeum Gdańska

komitet programowy konferencji:

prof. dr hab. inż. arch. Piotr Lorens, Politechnika Gdańska / Architekt Miejski Gdańska – przewodniczący

prof. dr hab. inż. arch. Grzegorz Bukal, Politechnika Gdańska

dr hab. Jarosław Centek, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

dr Waldemar Ossowski, dyrektor Muzeum Gdańska

Paweł Golał, dyrektor Hevelianum

dr Jan Daniluk, pełnomocnik dyrektora Hevelianum ds. historii i dziedzictwa kulturowego

Maciej Flis, kierownik Twierdzy Wisłoujście, oddziału Muzeum Gdańska

kontakt do organizatorów:

Maciej Flis (Muzeum Gdańska) m.flis@muzeumgdansk.pl +48 512 418 731

dr Jan Daniluk (Hevelianum) jan.daniluk@hevelianum.pl +48 511 917 769